

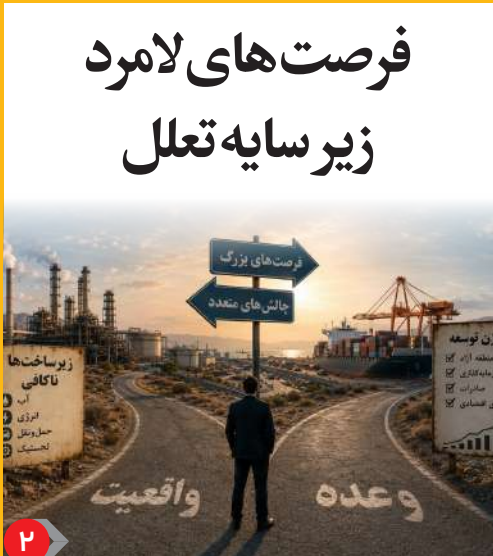

تجارت جهانی گزارش می‌دهد

انزلی؛ شاهراه نوین تجارت

تجارت جهانی گزارش می‌دهد

ارس؛ سکوی تجارت منطقه‌ای ایران

اینچه برون؛ گریز از مزیت جغرافیایی

یادداشت روز

روایت يك مأموریت بزرگ؛ ۲۲ سال افتخار، ۲۲ سال توسعه

مهدی کاظمیان
مدیر روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان منطقه آزاد انزلی

تجارت جهان چهارم مرداد ماه ۱۳۸۳، یعنی بیست‌ودو سال پیش، در نقطه‌ای از ساحل زیبای کاسپین مأموریتی بزرگ آغاز شد، مأموریتی برای ایجاد شاهراه تعاملات اقتصادی ایران با کشورهای حاشیه دریای کاسپین، اوراسیا و بازارهای جهانی؛ و امروز، منطقه آزاد انزلی نماد اراده‌ای است که در طول این ۲۲ سال، رؤیای توسعه را به واقعیت تبدیل کرده است. اینجا نماد اندیشه‌ای است که توسعه را از دل ظرفیت‌های بومی آغاز کرد و با برنامه‌ریزی، سرمایه‌گذاری، نوآوری و تلاش مستمر، آن را به الگویی موفق در عرصه تجارت، تولید، ترانزیت، گردشگری و اقتصاد دریامحور تبدیل کرده است. در این دودهمه، منطقه آزاد انزلی مسیر رشد خود را گام به گام و با انکاء به سرمایه انسانی، مشارکت بخش خصوصی و حمایت سرمایه‌گذاران پیموه‌است.

توسعه شهرک‌های صنعتی، استقرارصدهاواحدتولیدی وخدماتی، ایجاد هزاران فرصت شغلی، افزایش صادرات، تسهیل فرآیندهای سرمایه‌گذاری، گسترش زیرساخت‌های لجستیکی و حمل‌ونقل و شکل‌گیری زنجیره‌ای از فعالیت‌های اقتصادی، تنها بخشی از دستاوردهایی است که امروز این منطقه را به یکی از مهم‌ترین قطب‌های اقتصادی کشور تبدیل کرده است. یکی از مهم‌ترین جلوه‌های این پیشرفت، شکل‌گیری و توسعه مجتمع بندری کاسپین است؛ بندری نسل جدید که امروز به یکی از مهم‌ترین حلقه‌های اتصال ایران با بازارهای اوراسیا و کشورهای حاشیه دریای کاسپین تبدیل شده است. اتصال این بندر به شبکه ریلی کشور، توسعه اسکله‌ها، افزایش ظرفیت تخلیه و بارگیری کالا، ثبت رکوردهای جدید در عملیات لجستیکی و نقش آفرینی مؤثر در کریدور بین‌المللی شمال جنوب، نشان می‌دهد که منطقه آزاد انزلی امروز نه تنها یک مقصد سرمایه‌گذاری، بلکه یک گره راهبردی در شبکه تجارت بین‌المللی است و کارنامه سال‌های اخیر نیز گواه شتاب گرفتن این مسیر می‌باشد.

افزایش قابل توجه سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، رشد چشمگیر واردات ماشین‌آلات صنعتی، توسعه فعالیت‌های تولیدی، ثبت رکوردهای جدید در تأمین کالاهای اساسی و غلات، رونق ترانزیت و حمل‌ونقل ریلی و دریایی و اجرای پروژه‌های متعدد عمرانی و زیربنایی، همگی نشان‌دهنده آغاز دوره‌ای تازه از شکوفایی منطقه آزاد انزلی است؛ دوره‌ای که در آن توسعه، تنها یک شعار نیست، بلکه در آمار، پروژه‌ها و دستاوردهای ملموس نمود یافته است.

ادامه در صفحه ۴

یادداشت روز

پارس انرژی در گرداب چالش‌ها

محسن میرزایی جمارانی
روزنامه نگار

تجارت جهان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس با وجود جایگاه بی‌بدیل در تولید گاز و صادرات محصولات پتروشیمی، این روزها بیش از آنکه با خبرهای توسعه‌ای شناخته شود، با مجموعه‌ای از چالش‌های زیرساختی، مدیریتی و عملیاتی روبه‌روست؛ مسائلی که اگر برای آن‌ها راهکاری پایدار اندیشیده نشود، می‌تواند بر آینده مهم‌ترین قطب انرژی کشور تأثیر بگذارد.

منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در سلسله سال‌هاست که مهم‌ترین قطب انرژی کشور به شمار می‌رود؛ منطقه‌ای که بخش عمده گاز کشور و سهم بزرگی از محصولات پتروشیمی در آن تولید می‌شود. با این حال، بررسی تازه‌ترین اخبار نشان می‌دهد که این اهمیت راهبردی هنوز با استانداردهای مطلوب در حوزه مدیریت، زیرساخت و پایداری عملیاتی همراه نشده است.

در روزهای اخیر، مسئولان منطقه ناچار شدند اخبار منتشرشده درباره دورکاری گسترده کارکنان و تغییر وضعیت عملیاتی را تکذیب کنند و اعلام کردند که فعالیت‌ها با حضور کامل نیروها ادامه دارد. هرچند این تکذیب با هدف آرام‌سازی فضای رسانه‌ای انجام شد، اما اصل شکل‌گیری چنین شایعاتی نشان می‌دهد حساسیت نسبت به

یادداشت روز

توسعه صادرات؛ کلید عبور اقتصاد

حسام الدین عقیانی
عضو تحریریه تجارت جهانی

حفظ بازارهای خارجی با مشکلات جدی روبه‌رو هستند. از سوی دیگر، توسعه صادرات تنها به افزایش حجم کالاهای صادرشده محدود نمی‌شود. امروز در اقتصاد جهانی، کیفیت، استاندارد، بسته‌بندی، برندینگ و خدمات پس از فروش، نقش تعیین‌کننده‌ای در موفقیت صادراتی دارند. بسیاری از کشورهای رقیب با سرمایه‌گذاری در بازاریابی بین‌المللی و شناخت دقیق نیاز بازارهای هدف، سهم بیشتری از تجارت جهانی را به خود اختصاص داده‌اند؛ در حالی که برخی صادرکنندگان ایرانی همچنان با روش‌های سنتی فعالیت می‌کنند.

نقش مناطق آزاد، بنادر، کریدورهای ترانزیتی و زیرساخت‌های حمل‌ونقل نیز در این میان بسیار مهم است. اگر این ظرفیت‌ها به صورت یکپارچه مدیریت شوند، می‌توانند هزینه صادرات را کاهش داده و سرعت دسترسی کالاهای ایرانی به بازارهای هدف را افزایش دهند. همچنین توسعه دیپلماسی اقتصادی و انعقاد توافق‌های تجاری با کشورهای همسایه، می‌تواند فرصت‌های تازه‌ای برای صادرکنندگان ایجاد کند.

در نهایت، توسعه صادرات نیازمند نگاه بلندمدت است. حمایت از تولید صادرات‌محور، تأمین مالی مناسب، ثبات قوانین، تسهیل تجارت، توسعه زیرساخت‌های لجستیکی و اعتماد به بخش خصوصی، حلقه‌های مکمل یک زنجیره هستند. بدون اصلاح این مؤلفه‌ها، افزایش صادرات تنها به یک هدف کوتاه‌مدت تبدیل خواهد شد.

اگر قرار است صادرات به موتور محرک اقتصاد ایران بدل شود، باید تصمیم‌گیری‌های اقتصادی با رویکردی پایدار، قابل پیش‌بینی و مبتنی بر واقعیت‌های تجارت جهانی انجام گیرد. تنها در این صورت است که صادرات می‌تواند علاوه بر ارزآوری، به افزایش اشتغال، رشد تولید و ارتقای جایگاه ایران در اقتصاد منطقه و جهان منجر شود.

شبنم درخشان

معاون سر دبیر

تجارت جهان

انتصاب حسین فروزان به سمت دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی و ویژه اقتصادی در ۵ مرداد ۱۴۰۵، تنها یک تغییر مدیریتی نیست. این انتصاب در شرایطی رخ می‌دهد که آمارهای رسمی ۱۱ ماهه سال ۱۴۰۴، تصویری دوگانه از مناطق آزاد ارائه می‌دهد: جهش قابل توجه در جذب سرمایه از یک سو، و فاصله معنادار از اهداف صادراتی از سوی دیگر. حکم انتصاب سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر اقتصاد، دقیقاً بر همین تناقض انگشت گذاشته و اولویت‌های دبیر جدید را حول «بازآفرینی و تحول» و تکمیل اسناد راهبردی هر منطقه تعریف کرده است.

تصویر آماری مناطق آزاد؛ جهش سرمایه، رشد محدود صادرات

بر اساس ادعاهای دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد (در دوره مسرور)، در ۱۱ ماهه سال ۱۴۰۴: (این آمار و ارقام اساساً راستی آزمایی نشده‌اند) سرمایه‌گذاری خارجی جذب شده به ۱۰۲۵ میلیارد دلار رسید؛ رشد ۵۳۱ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل. هدف مصوب ۲۷۹ میلیون دلار بود و عملکرد به ۳۶۷ درصد هدف رسید. سرمایه‌گذاری خارجی محقق شده ۵۳۳ میلیون دلار

ثبت شد (رشد ۲۶۸ درصدی).

سرمایه‌گذاری داخلی جذب شده به حدود ۸۴۷ هزار میلیارد تومان رسید و رشد ۱۲۵ درصدی را تجربه کرد. صادرات کالا و خدمات مناطق آزاد به ۱٫۳۲۲ میلیارد دلار افزایش یافت؛ رشد ۱۴ درصدی نسبت به سال قبل. با این حال، هدف مصوب ۲٫۱۱۸ میلیارد دلار بود و تنها ۶۲ درصد آن محقق شد. این اعداد نشان می‌دهد مناطق آزاد در جذب سرمایه (به‌ویژه خارجی) عملکردی فراتر از انتظار داشته‌اند، اما تبدیل این سرمایه به صادرات پایدار هنوز با چالش مواجه است. در هشت ماهه نخست همان سال نیز روند مشابهی دیده می‌شد: سرمایه‌گذاری خارجی جذب شده ۴۶۱ میلیون دلار (رشد حدود ۶۹۱ درصدی) و صادرات ۹۹۴ میلیون دلار (رشد ۱۹ درصدی).

تجارت جهانی بررسی می‌کند

اولویت‌های فروزان در عصر جدید مناطق آزاد

سرمایه). آمار نشان می‌دهد بخش مهمی از مشکلات مناطق آزاد نه کمبود مشوق، بلکه تداخل مقررات و ناهماهنگی نهادی است. بدون حل این گره، تبدیل سرمایه‌گذاری جذب شده به پروژه عملیاتی و صادرات دشوار خواهد بود.

۲. تکمیل سریع اسناد راهبردی هر منطقه شامل مأموریت اختصاصی، اولویت‌های راهبردی، پروژه‌های پیشران، شاخص‌های عملکردی و الزامات اجرایی. هدف دولت این است که دیگر همه مناطق با یک نسخه واحد اداره نشوند. تجربه نشان داده تمرکز پراکنده، منجر به تبدیل برخی مناطق به درگاه واردات مصرفی شده است. آمار صادرات ۱٫۳ میلیارد دلاری در مقابل هدف بیش از ۲ میلیارد دلاری، ضرورت این تخصصی‌سازی را برجسته می‌کند.

۳. استقرار الگوی «اختیار مسئولانه». یعنی اعطای اختیارات قانونی در قبال پذیرش مأموریت مشخص و پاسخگویی بر اساس نتایج قابل سنجش. این الگو مستقیماً به نقدهای سال‌های اخیر پاسخ می‌دهد که مناطق آزاد از معافیت‌های گسترده برخوردار بوده‌اند بدون آنکه سهم متناسبی در تولید و صادرات داشته باشند.

۴. پیگیری ظرفیت‌های ماده ۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه. این ماده یکی از مهم‌ترین ابزارهای قانونی برای تقویت حکمرانی مستقل‌تر مناطق است که تاکنون به‌طور کامل عملیاتی نشده.

زمینه‌کلان و چالش‌های پیش‌رو

برنامه «بازآفرینی و تحول مناطق آزاد» که وزارت

اقتصاد آن را یکی از مگاپروژه‌های خود می‌داند، می‌خواهد مناطق را از کانون‌های معافیت مالیاتی به مراکز سرمایه‌گذاری تخصصی و پیوند خورده با زنجیره ارزش ملی تبدیل کند. هدف‌گذاری‌هایی مانند جذب سرمایه‌گذاری قابل توجه برای هر منطقه و حرکت به سمت تولید و صادرات در همین راستا مطرح شده است.

با این حال، چالش‌ها جدی است. رشد ۵۳۱ درصدی جذب سرمایه خارجی اگرچه چشمگیر است، اما باید دید چه سهمی از آن به سرمایه‌گذاری محقق شده و سپس به تولید و صادرات منجر می‌شود. فاصله بین رقم جذب شده (۱٫۰۲۵ میلیارد دلار) و محقق شده (۵۳۳ میلیون دلار) خود نشان‌دهنده وجود موانع اجرایی است. همچنین رشد ۱۴ درصدی صادرات در شرایطی که هدف بیش از ۲ میلیارد دلار بوده، نشان می‌دهد مسیر تبدیل سرمایه به صادرات هنوز هموار نیست.

فروزان با سابقه مدیریت چهارساله در منطقه آزاد ماکو وارد این صحنه می‌شود؛ منطقه‌ای مرزی با ظرفیت تجاری با ترکیه و قفقاز. تجربه میدانی او می‌تواند در اجرای الگوی تخصصی‌سازی و هماهنگی نهادی مفید باشد، اما مقیاس ملی بسیار پیچیده‌تر از مدیریت یک منطقه واحد است.

چشم‌انداز تحلیلی

داده‌های ۱۴۰۴ نشان می‌دهد مناطق آزاد در جذب سرمایه به نقطه عطفی رسیده‌اند. حالا آزمون اصلی، تبدیل این جریان سرمایه به ارزش افزوده و صادرات پایدار است. موفقیت حسین فروزان بیش از هر چیز به توانایی او در تکمیل اسناد راهبردی قابل اجرا، ایجاد هماهنگی واقعی میان دستگاه‌ها و تعریف شاخص‌های عملکردی شفاف بستگی دارد.

اگر الگوی «اختیار مسئولانه» عملی شود و هر منطقه مأموریت روشن و قابل سنجش پیدا کند، آمارهای سرمایه‌گذاری می‌تواند به آمارهای صادراتی قوی‌تر تبدیل شود. در غیر این صورت، خطر تکرار الگوی قدیمی جذب سرمایه بدون خروجی متناسب همچنان پایرجاست. گزارش‌های عملکرد سه‌ماهه و شش‌ماهه آینده، معیار اصلی ارزیابی این دوره خواهد بود.

گزارش کوتاه

گزارش کوتاه

سرمایه‌گذاری پشت سد بروکراسی سیستان

تجارت جهان

در حالی که تازه‌ترین اخبار منطقه آزاد سیستان از توسعه زیرساخت‌ها، جذب سرمایه‌گذار، تسهیل تجارت مرزی و ارائه مشوق‌های اقتصادی حکایت دارد، پرسش اصلی همچنان پایرجاست: چه زمانی این وعده‌ها به رونق ملموس برای مردم منطقه تبدیل خواهد شد؟

منطقه آزاد سیستان طی هفته‌های اخیر بار دیگر در کانون اخبار اقتصادی کشور قرار گرفته است. از اعلام آمادگی سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی برای ورود به پروژه‌های تولیدی و زیرساختی گرفته تا برنامه‌ریزی برای تسهیل واردات خودرو، ایجاد خط ویژه تردد تجار افغانستان، توسعه همکاری با گمرک میلک و معرفی بسته‌های متنوع سرمایه‌گذاری، همگی نشان می‌دهد مدیران این منطقه تلاش دارند تصویری پویا از آینده سیستان ارائه کنند. با این حال، فاصله میان اعلام برنامه‌ها و مشاهده نتایج عملی، همچنان مهم‌ترین چالش این منطقه نوپاست.

سیستان از نظر موقعیت جغرافیایی یکی از راهبردی‌ترین مناطق کشور محسوب می‌شود. همجوار با افغانستان، دسترسی به بازارهای آسیای میانه و ظرفیت تبدیل شدن به یک هاب ترانزیتی، مزیت‌هایی هستند که سال‌ها درباره آنها سخن گفته شده است. اما تجربه سال‌های گذشته نشان داده صرف برخورداری از موقعیت جغرافیایی، تضمینی برای توسعه نیست و تحقق این ظرفیت‌ها نیازمند سرمایه‌گذاری واقعی، زیرساخت‌های پایدار و تصمیم‌گیری سریع است.

در روزهای اخیر، مدیران منطقه آزاد از مذاکرات با سرمایه‌گذاران و افزایش فعالیت‌های اقتصادی خبر داده‌اند. همچنین معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری

در بخش‌هایی مانند صنایع دستی، فرش، صنایع شیمیایی و سایر حوزه‌های تولیدی، نشانه‌ای از تلاش برای جذب بخش خصوصی است. اما هنوز مشخص نیست چه میزان از این تفاهم‌ها به قراردادهای اجرایی و پروژه‌های عملیاتی تبدیل خواهد شد.

از سوی دیگر، همکاری گسترده‌تر با گمرک میلک و ایجاد مسیرهای تسهیل شده برای تجار افغانستان می‌تواند به افزایش مبادلات مرزی کمک کند. این اقدام در صورت استمرار، ظرفیت آن را دارد که حجم تجارت منطقه را افزایش دهد و بخشی از رکود اقتصادی سیستان را کاهش دهد. با این حال، فعالان اقتصادی معتقدند علاوه بر تسهیل تشریفات گمرکی، باید مشکلات زیرساختی، حمل‌ونقل، خدمات بانکی و لجستیک نیز برطرف شود تا تجارت مرزی به شکلی پایدار رشد کند.

اعلام مشوق‌های جدید برای واردات خودرو نیز از دیگر اخبار مهم این منطقه بوده است. هرچند این سیاست می‌تواند بخشی از سرمایه‌گذاران را به منطقه جذب کند، اما برخی کارشناسان هشدار می‌دهند تمرکز بیش از اندازه بر واردات، بدون تقویت بخش

تولید و صادرات، ممکن است اهداف اصلی مناطق آزاد را تحت الشعاع قرار دهد. فلسفه ایجاد مناطق آزاد، تبدیل آنها به موتور تولید، صادرات و اشتغال است؛ نه صرفاً ایجاد بازار مصرف.

واقعیت آن است که مردم سیستان بیش از هر چیز منتظر مشاهده آثار اقتصادی این برنامه‌ها در زندگی روزمره خود هستند. ایجاد اشتغال پایدار، افزایش درآمد خانوارها، رونق کسب‌وکارهای محلی و کاهش مهاجرت، شاخص‌هایی هستند که موفقیت یا ناکامی منطقه آزاد را تعیین خواهند کرد. نه تعداد تفاهم‌نامه‌ها و نشست‌های خبری.

اکنون منطقه آزاد سیستان در نقطه‌ای حساس قرار دارد. اگر پروژه‌های اعلام شده با سرعت اجرا شوند و موانع اداری و زیرساختی برطرف شود، این منطقه می‌تواند به یکی از قطب‌های مهم تجارت شرق کشور تبدیل شود. اما اگر روند کند اجرای طرح‌ها ادامه یابد، خطر تکرار تجربه وعده‌های محقق نشده همچنان وجود خواهد داشت. آینده منطقه از سیستان بیش از هر زمان دیگری به عبور از مرحله شعار و ورود به عرصه اقدام وابسته است.

فرصت‌های لامرد زیر سایه تعلل

تجارت جهان

در حالی که پرونده تبدیل منطقه ویژه اقتصادی لامرد به منطقه آزاد بار دیگر در صدر اخبار قرار گرفته، فاصله میان وعده‌های توسعه‌ای و واقعیت زیرساخت‌ها همچنان مهم‌ترین پرسش فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران است. لامرد طی هفته‌های اخیر بار دیگر به یکی از محورهای اخبار اقتصادی کشور تبدیل شده است. انتشار خبر موافقت‌های اولیه برای تبدیل منطقه ویژه اقتصادی لامرد به منطقه آزاد تجاری ـ صنعتی، امیدها را برای جهش اقتصادی جنوب فارس افزایش داده است؛ با این حال، بررسی وضعیت موجود نشان می‌دهد که تحقق این هدف همچنان با چالش‌های متعدد اجرایی، زیرساختی و قانونی روبه‌رواست.

حامیان این طرح معتقدند قرار گرفتن لامرد در مجاورت صنایع بزرگ انرژی، آلومینیوم، پتروشیمی و دسترسی به بنادر جنوبی می‌تواند این منطقه را به یکی از قطب‌های صادراتی کشور تبدیل کند. همچنین اجرای رویه «عام‌گمرکی» و تسهیل فرآیندهای تجاری از جمله اقداماتی است که مسئولان منطقه آن را گامی مهم برای جذب سرمایه‌گذاری معرفی کرده‌اند. با این وجود، تجربه مناطق آزاد کشور نشان داده که صرف تغییر عنوان یک منطقه، تضمینی برای رونق اقتصادی نیست.

یکی از مهم‌ترین انتقادات، طولانی شدن روند تصویب منطقه آزاد لامرد است. اگرچه مسئولان از اخذ موافقت‌های اولیه سخن می‌گویند، اما هنوز مصوبه نهایی دولت و مجلس صادر نشده و همین موضوع موجب شده بسیاری از سرمایه‌گذاران برای آغاز پروژه‌های جدید دست نگه دارند. این

بلاتکلیفی، هزینه فرصت قابل توجهی را به اقتصاد منطقه تحمیل کرده است. از سوی دیگر، توسعه زیرساخت‌ها همچنان نیازمند سرمایه‌گذاری سنگین است. آغاز پروژه‌های مرتبط با توسعه آب‌شیرین‌کن منطقه با اعتباری نزدیک به یک هزار میلیارد ریال نشان می‌دهد حتی تأمین آب مورد نیاز صنایع نیز هنوز در مرحله توسعه قرار دارد. همچنین تکمیل شبکه‌های انرژی، حمل‌ونقل و لجستیک از الزامات اساسی برای تبدیل شدن لامرد به یک منطقه رقابتی در سطح منطقه‌ای است.

لامرد ظرفیت‌های کم‌نظیری در حوزه صنایع معدنی، انرژی و صادرات دارد، اما اقتصاد امروز جهان بر پایه سرعت تصمیم‌گیری و ثبات مقررات حرکت می‌کند. هرگونه تأخیر در تعیین تکلیف وضعیت حقوقی منطقه، می‌تواند سرمایه‌ها را به سمت رقبای داخلی و خارجی سوق دهد. این موضوع به‌ویژه در شرایطی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که کشورهای منطقه با ارائه مشوق‌های متنوع، برای جذب سرمایه‌گذاران رقابت فشرده‌ای را آغاز کرده‌اند.

تجارت جهانی گزارش می دهد

ارس؛ سکوی تجارت منطقه‌ای ایران

تجارت جهان منطقه آزاد ارس در ماه‌های اخیر با مجموعه‌ای از پروژه‌های زیرساختی، برنامه‌های توسعه‌ای و افزایش تعاملات اقتصادی با کشورهای همسایه، بار دیگر در کانون توجه فعالان اقتصادی قرار گرفته است. این منطقه که به دلیل موقعیت ممتاز جغرافیایی یکی از مهم‌ترین دروازه‌های تجاری ایران محسوب می‌شود، اکنون در مسیر تبدیل شدن به قطب صادرات، لجستیک و سرمایه‌گذاری شمال غرب کشور گام برمی‌دارد.

منطقه آزاد ارس سال‌هاست به‌عنوان یکی از موفق‌ترین مناطق آزاد کشور شناخته می‌شود، اما تحولات ماه‌های اخیر نشان می‌دهد این منطقه وارد مرحله تازه‌ای از توسعه شده است. همجواری با جمهوری آذربایجان، ارمنستان و نزدیکی به بازار بزرگ اتحادیه اقتصادی اوراسیا، ارس را به نقطه‌ای راهبردی برای تجارت خارجی ایران تبدیل کرده و همین مزیت، زمینه‌ساز برنامه‌های جدید برای افزایش سرمایه‌گذاری، توسعه زیرساخت‌ها و گسترش صادرات شده است.

یکی از مهم‌ترین خبرهای اخیر، امضای تفاهم‌نامه همکاری میان سازمان منطقه آزاد ارس و شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران برای توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل ریلی است. بر اساس این تفاهم، ایستگاه بین‌المللی جلفا به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مراکز لجستیکی شمال غرب کشور تقویت خواهد شد و ظرفیت جابه‌جایی کالا از طریق خطوط ریلی افزایش می‌یابد. این اقدام می‌تواند نقش ارس را در کریدور بین‌المللی شمال جنوب و همچنین مسیرهای ترانزیتی شرق به غرب پررنگ‌تر کند. کارشناسان معتقدند توسعه حمل‌ونقل ریلی نه‌تنها هزینه صادرات را کاهش می‌دهد، بلکه سرعت انتقال کالا به بازارهای هدف را نیز افزایش خواهد داد. در شرایطی که بسیاری از کشورهای منطقه برای جذب ترانزیت کالا رقابت می‌کنند، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ریلی می‌تواند یکی از مهم‌ترین مزیت‌های رقابتی ارس باشد. در کنار توسعه حمل‌ونقل، جذب سرمایه‌گذاری نیز با سرعت بیشتری دنبال می‌شود. بر اساس آمار منتشرشده از سوی سازمان منطقه آزاد ارس، ده‌ها طرح سرمایه‌گذاری جدید در حوزه‌های صنعتی، تولیدی، خدماتی، کشاورزی و گردشگری در دست اجرا قرار دارد. ارزش این طرح‌ها به حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومان می‌رسد؛ رقمی که در صورت تحقق کامل، می‌تواند هزاران فرصت شغلی مستقیم و غیرمستقیم ایجاد کرده و سهم ارس در تولید ملی را افزایش دهد. امروز بیش از ۲۵۰ واحد صنعتی فعال در منطقه آزاد ارس فعالیت می‌کنند؛ واحدهایی که در حوزه‌های صنایع غذایی، دارویی، نساجی، قطعه‌سازی، صنایع شیمیایی، محصولات سلولزی، فلزی و تجهیزات صنعتی مشغول تولید هستند. بخش قابل توجهی از تولیدات این واحدها به بازارهای خارجی صادر می‌شود و نقش مهمی در افزایش صادرات غیرنفتی کشور ایفا می‌کند. از سوی دیگر، برنامه‌های حمایتی از تولیدکنندگان نیز ادامه دارد. کاهش بروکراسی اداری، تسهیل صدور مجوزها، توسعه خدمات گمرکی و

فراهم کردن زیرساخت‌های مورد نیاز سرمایه‌گذاران، از جمله اقداماتی است که به گفته مسئولان منطقه، با هدف افزایش رقابت‌پذیری واحدهای تولیدی در حال اجراست. یکی دیگر از اخبار مهم هفته‌های اخیر، توسعه همکاری‌های اقتصادی با کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیاست. با توجه به توافق تجارت ترجیحی ایران و اوراسیا، منطقه آزاد ارس می‌تواند به یکی از مهم‌ترین مراکز صادرات کالا‌های ایرانی به این بازار چندصدمیلیونی تبدیل شود. نزدیکی جغرافیایی، دسترسی آسان به مرزهای زمینی و وجود زیرساخت‌های مناسب، مزیتی است که بسیاری از فعالان اقتصادی آن را فرصتی کم‌نظیر برای توسعه تجارت خارجی می‌دانند.

در بخش گمرکی نیز برنامه‌هایی برای افزایش سرعت ترخیص کالا و توسعه خدمات الکترونیکی دنبال می‌شود. فعالان اقتصادی معتقدند هر ساعت کاهش زمان ترخیص کالای تواند هزینه‌های تولید و صادرات را کاهش داده و انگیزه سرمایه‌گذاری را افزایش دهد. از همین رو، توسعه گمرک هوشمند و تسهیل فرآیندهای اداری از اولویت‌های اصلی سازمان منطقه آزاد ارس محسوب می‌شود.

در کنار بخش صنعت و تجارت، کشاورزی نیز یکی از ظرفیت‌های ارزشمند منطقه آزاد ارس است. این منطقه به دلیل شرایط اقلیمی مناسب، به یکی از قطب‌های تولید محصولات گلخانه‌ای، باغی و زراعی کشور تبدیل شده است. توسعه گلخانه‌های مدرن، استفاده از فناوری‌های نوین آبیاری و افزایش صادرات محصولات کشاورزی، بخشی از برنامه‌هایی است که در

گزارش کوتاه

گزارش کوتاه

چالش‌های پنهان توسعه در پارسیان

تجارت جهان منطقه آزاد پارسیان با برخورداری از موقعیت راهبردی در سواحل خلیج فارس و همجواری با قطب انرژی کشور، همچنان با فاصله‌ای محسوس میان ظرفیت‌های بالقوه و عملکرد اجرایی روبه‌رو است؛ فاصله‌ای که پرسش‌های جدی درباره سرعت تحقق وعده‌های توسعه‌ای ایجاد کرده است. منطقه آزاد پارسیان از ابتدای تأسیس با هدف تبدیل شدن به یکی از مهم‌ترین قطب‌های تجارت، صنایع انرژی‌بر، صادرات و ترانزیت کشور معرفی

شد. قرار گرفتن در مجاورت میدان گازی پارس جنوبی، صنایع بزرگ پتروشیمی و دسترسی مستقیم به آب‌های آزاد، مزیت‌هایی است که کمتر منطقه آزادی در کشور از آن برخوردار است. با این حال، بررسی آخرین تحولات نشان می‌دهد که بخش مهمی از این ظرفیت‌ها هنوز به مرحله بهره‌برداری اقتصادی نرسیده است. پارسیان بیش از ۹ هزار هکتار وسعت دارد و در مجاورت مجموعه صنایع انرژی‌بر قرار گرفته است؛ منطقه‌ای که طبق برآوردهای اولیه قرار بود میلیاردها دلار سرمایه‌گذاری صنعتی را جذب کند. همچنین نزدیکی به بندر پارسیان و کریدورهای دریایی می‌تواند هزینه صادرات محصولات صنعتی را به میزان قابل توجهی کاهش دهد، اما فعالان اقتصادی همچنان از کندی آماده‌سازی زیرساخت‌ها و بروکراسی اداری گلایه دارند.

در ماه‌های اخیر، مسئولان بار دیگر از برنامه‌های توسعه زیرساختی، جذب سرمایه‌گذار و تسریع اجرای پروژه‌ها سخن گفته‌اند. با این حال، تجربه سال‌های گذشته نشان می‌دهد اعلام

برنامه، به‌تنهایی تضمین‌کننده تحقق اهداف نیست و مهم‌تر از آن، زمان‌بندی اجرای پروژه‌ها و ارائه گزارش‌های شفاف از میزان پیشرفت آنهاست.

یکی از مهم‌ترین چالش‌های پارسیان، نبود آمار شفاف از میزان سرمایه‌گذاری محقق‌شده در مقایسه با سرمایه‌گذاری‌های مصوب است. بسیاری از پروژه‌ها در مرحله تفاهم‌نامه باقی‌مانده‌اند و هنوز به بهره‌برداری عملیاتی نرسیده‌اند. این مسئله باعث شده سهم منطقه در صادرات غیرنفتی و ایجاد اشتغال، کمتر از ظرفیت واقعی آن باشد.

از سوی دیگر، توسعه زیرساخت‌هایی مانند راه‌های دسترسی، شبکه ریلی، خدمات گمرکی، تأمین آب و برق پایدار و امکانات لجستیکی، همچنان نیازمند سرمایه‌گذاری گسترده است. کارشناسان معتقدند بدون تکمیل این زیرساخت‌ها، جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی با دشواری روبه‌رو خواهد بود. موضوع دیگری که نباید از آن غافل شد، رقابت فشرده میان مناطق آزاد کشور است. در شرایطی که هر منطقه تلاش

تجارت جهان اعلام بازگشت تدریجی ظرفیت تولید گاز، اجرای پروژه‌های عمرانی و افزایش سرمایه‌گذاری در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، تصویری امیدوارکننده از آینده این منطقه ترسیم کرده است؛ اما تداوم گره‌های زیرساختی، فرسودگی تجهیزات و تأخیر در اجرای پروژه‌های راهبردی همچنان مهم‌ترین موانع بهره‌برداری کامل از بزرگ‌ترین قطب انرژی کشور به شمار می‌روند.

منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در هفته‌های اخیر بار دیگر در کانون اخبار اقتصادی کشور قرار گرفته است. مدیرعامل سازمان منطقه ویژه پارس اعلام کرده که بر اساس برنامه بازسازی، بیش از ۱۰۰ میلیون مترمکعب به ظرفیت تولید گاز کشور طی ماه‌های آینده بازخواهد گشت و حدود ۶۰ درصد ظرفیت از دست‌رفته تا پایان آذر احیا می‌شود. این در حالی است که هم‌زمان پروژه‌های عمرانی برای بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل و ایمنی نیز در دستور کار قرار گرفته‌اند.

در کنار این خبر، پروژه سامان دهی سه‌راه پتروشیمی با اعتباری حدود ۱۵۰ میلیارد تومان به بهره‌برداری رسیده؛ طرحی که هدف آن کاهش گره‌های ترافیکی و افزایش ایمنی در یکی از پرتددترین محورهای صنعتی کشور عنوان شده است. همچنین مدیران منطقه از اجرای برنامه‌هایی برای ارتقای زیرساخت‌های حمل‌ونقل، ایمنی و خدمات شهری خبر داده‌اند.

با وجود این تحولات، پرسش اصلی همچنان پابرجاست؛ آیا توسعه زیرساخت‌های منطقه با سرعت توسعه صنایع همخوانی دارد؟ پارس جنوبی با در اختیار داشتن بخش عمده تولید گاز کشور، نقش کلیدی در تأمین انرژی صنایع، نیروگاه‌ها و مصارف خانگی ایفا می‌کند، اما بسیاری از زیرساخت‌های آن طی سال‌های اخیر تحت فشار بهره‌برداری مستمر قرار

در منطقه خواهد شد. فعالان اقتصادی معتقدند این تصمیمات می‌تواند

به افزایش حضور سرمایه‌گذاران و رونق واحدهای صنفی و خدماتی منجر شود.

در حوزه صادرات نیز چشم‌انداز روشنی پیش‌روی منطقه قرار دارد. براساس آمارهای رسمی، بخش مهمی از تولیدات صنعتی و کشاورزی منطقه آزاد ارس به کشورهای همسایه، به‌ویژه اعضای اتحادیه اقتصادی اوراسیا، عراق، ترکیه، جمهوری آذربایجان و ارمنستان صادر می‌شود. توسعه بازارهای صادراتی و کاهش موانع تجاری، از مهم‌ترین اهداف مدیران منطقه در سال جاری است و انتظار می‌رود با اجرای توافق تجارت آزاد ایران و اتحادیه اوراسیا، حجم مبادلات تجاری ارس رشد قابل توجهی را تجربه کند.

در سال‌های اخیر، شرکت‌های دانش‌بنیان نیز جایگاه ویژه‌ای در برنامه‌های توسعه منطقه آزاد ارس پیدا کرده‌اند. ایجاد بستر مناسب برای استقرار این شرکت‌ها، حمایت از ایده‌های نوآورانه و توسعه صنایع با فناوری بالا، می‌تواند علاوه بر افزایش ارزش افزوده تولید، زمینه ارتقای بهره‌وری و رقابت‌پذیری اقتصاد منطقه را فراهم کند. حضور دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و شرکت‌های فناوری، ظرفیت مناسبی برای حرکت به سمت اقتصاد دانش‌بنیان ایجاد کرده است.

همچنین توسعه صنایع پاک، توجه به الزامات زیست‌محیطی و استفاده از انرژی‌های نو، از دیگر برنامه‌هایی است که در سیاست‌های توسعه‌ای منطقه مورد توجه قرار گرفته است. تجربه مناطق آزاد موفق جهان نشان می‌دهد توسعه اقتصادی پایدار بدون رعایت ملاحظات محیط‌زیستی امکان‌پذیر نیست و ارس نیز تلاش دارد این مسیر را با رویکردی متوازن دنبال کند. بررسی مجموعه تحولات اخیر نشان می‌دهد منطقه آزاد ارس امروز تنها یک منطقه تجاری نیست، بلکه به مجموعه‌ای از ظرفیت‌های صنعتی، کشاورزی، گردشگری، لجستیکی و فناوریانه تبدیل شده که می‌تواند نقش مهمی در تحقق اهداف اقتصاد ملی ایفا کند. قرار گرفتن در مسیر کریدورهای بین‌المللی، دسترسی به بازارهای منطقه، زیرساخت‌های مناسب و سیاست‌های حمایتی، مزیت‌هایی هستند که آینده این منطقه را امیدوارکننده‌تر از گذشته نشان می‌دهند.

بدون تردید تحقق کامل این چشم‌انداز نیازمند استمرار سرمایه‌گذاری، ثبات مقررات، تسهیل فرآیندهای اداری، توسعه همکاری‌های بین‌المللی و تقویت ارتباط با بخش خصوصی است. اما آنچه از اخبار و اقدامات ماه‌های اخیر برمی‌آید، نشان می‌دهد منطقه آزاد ارس با برنامه‌ریزی هدفمند، در حال تثبیت جایگاه خود به‌عنوان یکی از مهم‌ترین پیشران‌های توسعه اقتصادی ایران است؛ جایگاهی که می‌تواند در سال‌های آینده سهم قابل توجهی در افزایش صادرات غیرنفتی، جذب سرمایه‌گذاری، ایجاد اشتغال پایدار و تقویت نقش ایران در تجارت منطقه‌ای و بین‌المللی داشته باشد.

ثروت انرژی گرفتار گره‌های مدیریتی

گرفته‌اند.

افزوده هنوز متناسب با ظرفیت‌های منطقه رشد نکرده است. بخش مهمی از تولید همچنان به صادرات مواد اولیه یا محصولات پایه وابسته است و ارزش افزوده بالقوه منطقه به طور کامل محقق نشده است.

در کنار این مسائل، توسعه خدمات شهری، مسکن کارکنان، امکانات درمانی و رفاهی نیز همچنان از مطالبات ساکنان و نیروهای شاغل در منطقه به شمار می‌رود. رشد سریع صنایع بدون توسعه متوازن خدمات عمومی، کیفیت زندگی را تحت تأثیر قرار داده و می‌تواند بر بهره‌وری نیروی انسانی نیز اثر منفی بگذارد.

پارس جنوبی امروز همچنان مهم‌ترین موتور انرژی ایران است؛ منطقه‌ای که هر تصمیم مدیریتی در آن می‌تواند بر اقتصاد ملی اثرگذار باشد. بازگشت ظرفیت تولید، اجرای پروژه‌های عمرانی و برنامه‌های توسعه‌ای، نشانه‌هایی امیدوارکننده هستند، اما موفقیت نهایی زمانی حاصل خواهد شد که نوسازی زیرساخت‌ها، تکمیل پروژه‌های راهبردی، تسهیل سرمایه‌گذاری و ارتقای کیفیت زندگی در کنار افزایش تولید، به اولویت‌های اصلی مدیریت این منطقه تبدیل شوند.

کارشناسان معتقدند فرسودگی بخشی از تجهیزات، نیاز به نوسازی تأسیسات و تأخیر در اجرای طرح‌های فشارافزایی میدان مشترک، می‌تواند در سال‌های آینده تولید را با چالش روبه‌رو کند. در شرایطی که افت طبیعی فشار مخزن آغاز شده، اجرای پروژه‌های جدید دیگری یک انتخاب نیست؛ بلکه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای حفظ تولید است. از سوی دیگر، تجربه آسیب‌دیدگی برخی تأسیسات در ماه‌های گذشته نیز نشان داد که تاب‌آوری زیرساخت‌های انرژی باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد. بازسازی سریع بخشی از ظرفیت تولید اقدامی مثبت ارزیابی می‌شود، اما کارشناسان تأکید دارند که بازسازی بدون نوسازی اساسی نمی‌تواند امنیت بلندمدت تولید را تضمین کند.

موضوع دیگری که همواره مورد انتقاد فعالان اقتصادی بوده، روند پیچیده برخی فرآیندهای سرمایه‌گذاری و توسعه صنایع پایین‌دستی است. اگرچه پارس جنوبی بزرگ‌ترین قطب تولید گاز و پتروشیمی کشور محسوب می‌شود، اما سهم صنایع دانش‌بنیان، فناوری‌های نو و زنجیره ارزش

تجارت جهانی گزارش می دهد

انزلی؛ شاهراه نوین تجارت

اهمیت این موضوع زمانی بیشتر مشخص می‌شود که بدانیم بسیاری از شرکت‌های بین‌المللی به دنبال مسیرهایی هستند که علاوه بر کاهش هزینه، از امنیت و پایداری بیشتری نیز برخوردار باشند. تحولات ژئوپلیتیکی سال‌های اخیر و افزایش ریسک در برخی مسیرهای دریایی، توجه صاحبان کالا را به کریدور شمال جنوب افزایش داده است. در چنین شرایطی، منطقه آزاد انزلی می‌تواند سهم مهمی از این جابه‌جایی‌ها را جذب کند.

در سال‌های اخیر، مدیریت منطقه آزاد انزلی برنامه‌گسترده‌ای برای توسعه زیرساخت‌های لجستیکی اجرا کرده است. احداث انبارهای مکانیزه، مراکز توزیع کالا، شهرک‌های صنعتی، مراکز بسته‌بندی، پایانه‌های صادراتی و ایجاد خدمات ارزش افزوده موجب شده بسیاری از شرکت‌های داخلی و خارجی، انزلی را به عنوان پایگاه فعالیت‌های تجاری خود انتخاب کنند. این اقدامات علاوه بر افزایش حجم تجارت، موجب ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و رونق فعالیت‌های اقتصادی در استان گیلان شده است.

یکی دیگر از مزیت‌های مهم منطقه آزاد انزلی، تسهیل فرآیندهای سرمایه‌گذاری است. کاهش بروکراسی اداری، ارائه مشوق‌های قانونی، توسعه خدمات الکترونیکی و تسریع فرآیندهای گمرکی، فضای مناسبی برای حضور سرمایه‌گذاران فراهم کرده است. همین

تجارت جهان منطقه آزاد انزلی امروز دیگر تنها یک منطقه اقتصادی در شمال ایران نیست؛ این منطقه با توسعه زیرساخت‌های بندری، ریلی و لجستیکی، به یکی از مهم‌ترین حلقه‌های کریدور بین‌المللی شمال جنوب تبدیل شده است؛ مسیری که می‌تواند ایران را به محور اتصال اقتصاد آسیا، اروپا و اوراسیا بدل کرده و سهم کشور از تجارت جهانی را به شکل محسوسی افزایش دهد.

در دنیای امروز، مزیت رقابتی کشورها بیش از هر زمان دیگری به موقعیت آنها در شبکه‌های حمل‌ونقل و زنجیره‌های تأمین بین‌المللی وابسته است. کشورهایی که بتوانند مسیرهای سریع‌تر، ارزان‌تر و ایمن‌تر برای جابه‌جایی کالا فراهم کنند، سهم بیشتری از تجارت جهانی را به خود اختصاص خواهند داد. در چنین شرایطی، کریدور بین‌المللی شمال جنوب به عنوان یکی از مهم‌ترین پروژه‌های ژئواکونومیک جهان، جایگاهی ویژه یافته و ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی ممتاز خود، نقشی کلیدی در این مسیر ایفا می‌کند. در میان تمام نقاط کشور، منطقه آزاد انزلی بیش از هر منطقه دیگری به عنوان حلقه اتصال این کریدور شناخته می‌شود.

منطقه آزاد انزلی به واسطه قرار گرفتن در ساحل جنوبی دریای خزر، دسترسی مستقیم به بازارهای روسیه، قزاقستان، ترکمنستان و جمهوری آذربایجان را فراهم کرده است. این موقعیت ممتاز باعث شده انزلی به دروازه اصلی تجارت ایران با کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا تبدیل شود. کاهش تعرفه‌های تجاری، افزایش همکاری‌های منطقه‌ای و گسترش روابط اقتصادی میان ایران و کشورهای شمالی، فرصت تازه‌ای را پیش روی فعالان اقتصادی قرار داده و انزلی در مرکز این تحولات قرار گرفته است.

یکی از مهم‌ترین عوامل تقویت جایگاه منطقه آزاد انزلی، توسعه بندر کاسپین است. این بندر که یکی از مدرن‌ترین بنادر حاشیه دریای خزر به شمار می‌رود، طی سال‌های اخیر شاهد توسعه مستمر اسکله‌ها، افزایش ظرفیت تخلیه و بارگیری، تجهیز پایانه‌های کانتینری و گسترش امکانات لجستیکی بوده است. بندر کاسپین اکنون توانایی پذیرش کشتی‌های بزرگ‌تر و مدیریت حجم بیشتری از مبادلات تجاری را دارد؛ ظرفیتی که نقش مهمی در افزایش سهم ایران از تجارت دریای خزر ایفا می‌کند.

در کنار توسعه بندری، پروژه اتصال راه‌آهن رشت کاسپین نیز یکی از مهم‌ترین طرح‌های زیرساختی کشور محسوب می‌شود. اتصال مستقیم بندر کاسپین به شبکه ریلی ایران، امکان انتقال کالا از بنادر شمالی به بنادر جنوبی و بالعکس را با سرعت و هزینه کمتر فراهم می‌کند. این اتصال، کریدور شمال جنوب را از یک طرح روی کاغذ به یک مسیر عملیاتی و رقابتی تبدیل خواهد کرد؛ مسیری که می‌تواند زمان انتقال کالا میان هند و روسیه را نسبت به مسیرهای سنتی دریایی به میزان قابل توجهی کاهش دهد.

گزارش کوتاه

اینچه برون؛ گریز از مزیت جغرافیایی

کالا و توسعه تجهیزات لجستیکی بوده است. همچنین مسئولان از پیشرفت پروژه‌های زیرساختی و توسعه محدوده عملیاتی منطقه خبر داده‌اند. این اقدامات می‌تواند زمینه‌ساز رونق فعالیت‌های اقتصادی باشد، اما کارشناسان تأکید دارند که توسعه زیرساخت، شرط لازم است و نه شرط کافی؛ زیرا بدون حضور سرمایه‌گذاران، صنایع صادرات‌محور و شرکت‌های تولیدی، زیرساخت‌ها به تنهایی ارزش اقتصادی پایدار ایجاد نخواهند کرد.

از سوی دیگر، صدور اسناد مالکیت بخش وسیعی از اراضی منطقه و تثبیت وضعیت حقوقی آن، اقدامی مثبت برای افزایش امنیت سرمایه‌گذاری ارزیابی می‌شود. با این وجود، این پرسش همچنان مطرح است که چه میزان سرمایه‌گذاری جدید پس از این اقدامات جذب شده و چه تعداد پروژه صنعتی یا تولیدی وارد مرحله اجرا شده‌اند. انتشار آمارهای دقیق و شفاف می‌تواند تصویر روشن‌تری از میزان موفقیت این سیاست‌ها ارائه دهد. چالش دیگر، کندی روند استقرار واحدهای اقتصادی و فاصله گرفتن از

تجارت جهان

منطقه آزاد اینچه‌برون با وجود برخورداری از موقعیت راهبردی در کریدور شرق به غرب و اتصال ریلی به آسیای مرکزی، همچنان با شکاف میان وعده‌های توسعه و واقعیت‌های اجرایی دست‌وپنجه نرم می‌کند.

منطقه آزاد اینچه‌برون طی ماه‌های اخیر بار دیگر در کانون توجه مسئولان قرار گرفته است. از اعلام افزایش تخلیه و بارگیری کالا و توسعه زیرساخت‌های لجستیکی گرفته تا پیشرفت پروژه محصورسازی، پلاک‌گذاری خودروهای وارداتی و تأکید بر تبدیل این منطقه به هاب اقتصادی شمال کشور، همگی از تلاش برای فعال‌سازی ظرفیت‌های این منطقه حکایت دارند. با این حال، بررسی روند توسعه نشان می‌دهد که فاصله میان اهداف اعلام‌شده و نتایج عملی همچنان قابل توجه است.

اینچه‌برون از معدود مناطق آزاد ایران است که به شبکه ریلی بین‌المللی متصل بوده و دسترسی مستقیم به ترکمنستان، قزاقستان و سایر کشورهای آسیای مرکزی دارد. چنین ظرفیتی می‌تواند نقش مهمی در توسعه صادرات، ترانزیت و تجارت منطقه‌ای ایفا کند، اما هنوز سهم این منطقه از تجارت خارجی کشور با ظرفیت واقعی آن همخوانی ندارد. بسیاری از فعالان اقتصادی معتقدند که مزیت جغرافیایی، زمانی ارزش‌آفرین خواهد بود که باتسهیل مقررات، خدمات گمرکی کارآمد و جذب سرمایه‌گذاری همراه شود.

یکی از مهم‌ترین اخبار ماه‌های اخیر، افزایش قابل توجه حجم تخلیه و بارگیری

گزارش کوتاه

مهران میان وعده‌های توسعه نیافته امروز

تجارت جهان

رونمایی از پلاک اختصاصی، تصویب طرح‌های عمرانی و افزایش ثبت شرکت‌ها، نشانه‌هایی از حرکت منطقه آزاد مهران است؛ اما تا زمانی که این اقدامات به سرمایه‌گذاری مولد، اشتغال پایدار و رونق تولید منجر نشود، فاصله میان وعده و واقعیت همچنان پابرجا خواهد ماند.

منطقه آزاد مهران این روزها بیش از هر زمان دیگری در صدر اخبار اقتصادی و مرزی قرار گرفته است. رونمایی از پلاک اختصاصی خودروهای منطقه آزاد، تصویب طرح ارگ اداری، آغاز برنامه‌های اجرایی برای توسعه زیرساخت‌ها، جذب سرمایه‌گذار و ثبت صدها شرکت، مجموعه‌ای از خبرهای امیدوارکننده را شکل داده‌اند. با این حال، مرور دقیق این تحولات نشان می‌دهد که مهران همچنان در مرحله ایجاد زیرساخت‌های اولیه قرار دارد و هنوز تا تبدیل شدن به یک قطب اقتصادی اثرگذار، مسیر طولانی در پیش است. در هفته‌های اخیر، مسئولان منطقه آزاد مهران از نهایه شدن فرآیند شماره‌گذاری خودروهای منطقه آزاد و رونمایی از پلاک‌های اختصاصی خبر داده‌اند؛ اقدامی که می‌تواند بخشی از مزیت‌های مناطق آزاد را عملیاتی کند و جذابیت بیشتری برای فعالان اقتصادی ایجاد کند. همچنین

گسترش همکاری‌های منطقه‌ای تبدیل شده است. برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی، نشست‌های تجاری، حضور هیأت‌های اقتصادی کشورهای مختلف و امضای تفاهم‌نامه‌های همکاری، نشان می‌دهد این منطقه به تدریج جایگاه خود را در تعاملات اقتصادی منطقه تثبیت کرده است. توسعه همکاری با کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا، سازمان همکاری شانگهای و سایر شرکای تجاری، می‌تواند ظرفیت‌های تازه‌ای را برای تجارت ایران ایجاد کند.

با این حال، بهره‌برداری کامل از ظرفیت‌های منطقه آزاد انزلی مستلزم تداوم سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌هاست. تکمیل کامل اتصال ریلی، توسعه ناوگان حمل‌ونقل دریایی، افزایش خطوط منظم کشتیرانی، گسترش مراکز لجستیکی، استفاده از فناوری‌های نوین در مدیریت بنادر و تقویت زیرساخت‌های هوشمند، از جمله اقداماتی است که می‌تواند جایگاه این منطقه را بیش از پیش ارتقا دهد. همچنین هماهنگی بیشتر میان دستگاه‌های اجرایی، گمرک، سازمان بنادر و بخش خصوصی، نقش مهمی در افزایش سرعت تجارت و کاهش هزینه‌های لجستیکی خواهد داشت.

کارشناسان معتقدند رقابت آینده اقتصاد جهان، رقابت میان کریدورهای حمل‌ونقل خواهد بود. در چنین فضایی، هر کشوری که بتواند مسیرهای کارآمدتر و خدمات لجستیکی کامل‌تری ارائه دهد، سهم بیشتری از تجارت جهانی را به دست خواهد آورد. ایران با برخورداری از موقعیت ژئوپلیتیکی ممتاز، این فرصت را دارد که به محور اصلی اتصال شرق و غرب و شمال و جنوب تبدیل شود و منطقه آزاد انزلی یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحقق این هدف است.

در سال‌های اخیر، روند رو به رشد سرمایه‌گذاری، توسعه زیرساخت‌های بندری، پیشرفت پروژه‌های ریلی، افزایش تعاملات اقتصادی با کشورهای همسایه و گسترش فعالیت‌های صادراتی، نشان داده است که انزلی در مسیر تبدیل شدن به هاب لجستیکی دریای خزر قرار دارد. اگر این روند با سرعت و برنامه‌ریزی ادامه یابد، این منطقه می‌تواند نه تنها جایگاه خود را در اقتصاد ملی تثبیت کند، بلکه به یکی از مهم‌ترین مراکز تجارت و ترانزیت منطقه اوراسیا نیز تبدیل شود.

امروز منطقه آزاد انزلی نماد پیوند ظرفیت‌های جغرافیایی، سرمایه‌گذاری زیرساختی و دیپلماسی اقتصادی ایران است. هر گام در مسیر توسعه این منطقه، به معنای تقویت جایگاه ایران در زنجیره تأمین جهانی، افزایش درآمد‌های ترانزیتی، رشد صادرات غیرنفتی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید خواهد بود. از همین رو، انزلی را باید نه صرفاً یک منطقه آزاد، بلکه یکی از مهم‌ترین پیشران‌های آینده تجارت خارجی ایران دانست؛ پیشرانی که می‌تواند کریدور بین‌المللی شمال جنوب را از یک مسیر ترانزیتی به موتور محرک توسعه اقتصادی کشور تبدیل کند.

یادداشت روز

روایت يك مأموریت بزرگ؛ ۲۲ سال افتخار، ۲۲ سال توسعه

ادامه از صفحه یک

اما منطقه آزاد انزلی تنها در اقتصاد و تجارت خلاصه نمی‌شود، این منطقه طی سال‌های گذشته تلاش کرده است تا توسعه را با فرهنگ، آموزش، محیط زیست، ورزش، مسئولیت اجتماعی و گردشگری پیوند بزند؛ برگزاری رویدادهای فرهنگی و بین‌المللی، توسعه زیرساخت‌های گردشگری، حمایت از ورزشکاران، توجه به آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی و حفاظت از محیط زیست، نشان می‌دهد که نگاه توسعه‌ای این منطقه، نگاهی متوازن و آینده‌نگر است؛ توسعه‌ای که انسان، طبیعت و اقتصاد را در کنار یکدیگر می‌بیند.

در طول این ۲۲ سال، مدیران، کارکنان، فعالان اقتصادی، تولیدکنندگان، کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و مردم منطقه، هر یک سهمی در ساختن این مسیر داشته‌اند و امروز اگر این منطقه به عنوان یکی از موفق‌ترین مناطق آزاد کشور شناخته می‌شود، حاصل همدلی، اعتماد و تلاش انسان‌هایی است که باور داشتند توسعه از دل اراده و همت جمعی شکل می‌گیرد.

امروز، پس از ۲۲ سال، منطقه آزاد انزلی با ثبت رکورد‌های جدید در حوزه لجستیک، افزایش چشمگیر سرمایه‌گذاری، دارا بودن تمام موده‌های حمل و نقلی (ریلی، دریایی، هوایی و جاده‌ای) و تقویت جایگاه خود در اقتصاد دریامحور، با نگاهی رو به آینده، مسیر تبدیل شدن به هاب تجارت و ترانزیت دریای کاسپین و شاهراه تعامل اقتصادی ایران با کشورهای منطقه را با قدرت ادامه می‌دهد و آماده آغاز فصلی تازه از پیشرفت است. بیست‌ودو سالگی منطقه آزاد انزلی، تنها مرور یک گذشته پرافتخار نیست؛ نقطه آغاز آینده‌ای به مراتب بهتر است. آینده‌ای که در آن، این منطقه بیش از پیش به پیشران توسعه شمال کشور، محور اقتصاد دریامحور ایران، شاهراه تجارت با اوراسیا و الگویی موفق از هم‌افزایی میان تولید، تجارت، سرمایه‌گذاری و گردشگری تبدیل خواهد شد.